

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hová az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr.; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasensteint és Vogler (Nen-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész ivon.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 „ 50 kr.

M.-Vásárhely, 1874. aug. 15-én.

(F.) Tekintve e kort, a melyben élünk, úgy tapasztaljuk, hogy itt minden mozgalom az egyetemesség felé irányul; az emberi nem hova tovább mindig nagyobb és nagyobb fontosságú lesz s a régen uralkodó kiváltságos egyéniségek száma aránytalanul apad, a sokaság kezd onnan, hova eddig, úgy szólva, elnyomva volt, felemelkedni s mig eddig csak az emberiség bizonyos részéről, néha csak egyesekről, — most az egésztől és mindenkinek jogáról beszélünk, mert már megtanultuk, hogy minden embernek meg vannak a maga szép és nemesre kimívelhető tehetségei, melyeket fejleszteni minden egyes egyénnek kötelessége, mig az államnak az ezek feletti felügyelési jog — eme fontos szerep — jutott osztályrészébe s ez annyival inkább fontos, hogy az ember, mint ember figyelendő, nem pedig mint egy gép, mely egy bizonyos idegen erő által mozgásba hozatik s bevezetett munkája után összeomlik.

Fájdalom, azonban számtalan eset még a jelen korban is, ez utóbbi állítás ellenkezőjét tanúsítja, mely valóban igenis ellenkezik a mi szabad kormányzatunk politikai viszonyaink- és kötelességeinkkel.

Az egyes pártok mindenesetre különböznek egymástól úgy jellem- és elv-, mint szellemre nézve, bárha e különbség nem is oly nagy, mint azt a szenvedély lenni állítja; de e szenvedély néha egész a dühöngésig fajul, mikor azonban egészen elveszett szemelől a közjólét, hanem helyébe az egyéni érdek, hatalom és győzelem utáni vágy lépik: a harcz élet- s halálkérdése lesz, pedig ez a legnagyobb bohóság, mondhatni, vak-ság, mit ember elkövethet, mert hisz ilyenkor pártjának feláldozta emberi szabadságát, vagyis azon jogát, hogy a szerint szóljon s tegyen, mint azt meggyőződése s igazságérzete hozza magával.

Mindenekelőtt tehát az egyetemesség tartandó szemelől, mely felé jelen századunk irányul; az egyetemesség a tudomány terén az, mi hivatva van arra, hogy az állam érdekeit, a közjólétet, vagyon- és személy bátorságot megóvja minden oly számadások és zsarolásoktól, melyeket egy-egy elficbamodott ész szüleményei előidézhetnek.

Ezen egyetemesség elérésére pedig mindenekelőtt maguk az egyesek vannak hivatva, mert hiába igyekszik az állam, egész népszerű intézmények által befolyást szerezni a közdolgokra, mig azok egyesek által nem pártoltatnak: elvesztegetett idő.

Szükséges az egyesek buzgalma után azok tömörülése, mely által a tudomány terén egyetemesség nagyobb mérvűleg s mint egy fokozódva éretik el, és ez által az értelmiség hovatovább mind terjedtebb és terjedtebb lesz — és éppen ez a legnagyobb fontosságú; mert azon

arányban, a mint a nép értelmisége fejlődik, azon arányban fog a világ vezetése és kormányzata is kezébe jutni — azaz: annál nagyobb és tágabb befolyást nyerend az államélet és nemzetiség fejlesztésére vonatkozó népszerű intézmények létrehozatalában, mely annál jótékonyabban fog befolyjni, minél kevesebb pártkérdés fog felmerülni, hogy pedig ilyen kérdések felmerülése azon arányban fog apadni, a milyen arányban a nép értelmisége növekedni: az való.

A történelem tanúsítja, hogy régen a nép és sokaság tulajdonkép csak akkor létezett midőn egyesek érdekei úgy hozták magukkal, hogy azok összegyűjtessenek és a csatamezőre vitessenek, azért, hogy ők aztán annál nagyobb fényben és dicsőségben ragyogjanak.

Most azonban megfordított viszony állott be, mert most az egyesek azért gyűjtetnek össze, hogy a köznek használjanak s ez által a nemzeti jóllétet előmozdítsák, s már ennél is tovább mentünk, mert az egyesek maguk igyekeznek az értelmiség azon fokára jutni, mely megszerzi nekik eo ipso azon jogokat, hogy a közjólét, vagyoni- és életbiztonság, nemzeti mivelődés és ipar előmozdítására befolyhassanak.

Lehetetlen tárt karokkal nem üdvözölni a közelebbi pár év szüleményeit, melyek egy conservativ irányu egyetemes munkásságban nyilvánulnak, a melyek különösen hivatva vannak arra, hogy a még nem rég létezett egyedáruság és pusztá személyes érdekekért feláldozni szokott közjót egy oly magasságra emeljék, mely előtt minden más egyénhez kötött érdek megsemmisüljön.

Hogy mindez kifogástalanul éressék el, szükséges az egyetemesség különösen a nevelés terén, mint kezdőpontján mindazon jóknak, melyek képesek egy államot s annak polgárait egyenként és együttesen azon fokra emelni, honnan többé visszaesés nem létezhetik, csak is egy folytonos haladás azon az uton, mely biztosan vezet s legfőbb cél t. i. az általános és egyéni jóllét és fejlődés eléréséhez.

Ezen magas cél elérésére vezető eszköz, vagy is művészet az egyesek tömörülése, az állam célja felismerése s ez ezekből kifolyólag szabad intézmények behozatala által már is biztos fejlődésben van, s annál egyetemesebb leendő, minél inkább kutattatnak ennek elvei az emberi természetben, s minél inkább vezettetik a sokaság azon meggyőződésre, hogy az emberi jogokból kifolyólag ehez mindenkinek joga van.

Ezen jogok gyakorolhatósága azonban egymás erőitől van feltételezve, melynek birtokba kerülése, hasonlólag az emberiném egyrészénél csak is az ipar, az állam részéről pedig a nemzetgazdaság helyes ismerete és gyakorlata által érhető el; ezen erő fontosságát felismerte mindenki, mert, mint a gyakorlat és az emberi élet komoly

nyomozása mutatja, mint legelső cél elérésére, minden tehetség ezen erőnek a megszerzésére irányul és éppen ezen igyekezet, ezen komoly haladás e téren, mig egyfelől megszerzi mindazokat az eszközöket, melyek szükségesek a tudományosság, ipar- és gazdaság terén egyetemesre, addig másfelől megbonthatlan védbástyákat emel a jog és igazság terén, sérthetetlennek és minden áron megőrzendőnek nyilvánítván a személy és állam, vagyon és szellemi termék jogbátorságát, mely biztos létből kifolyólag azon parányi áldozatok, melyek egyesek részéről a közért kívántatnak, minden legkisebb terheltetés és zúgolódás nélkül teljesíthetnek.

Hogy az erre vezető irány megtaláltatott pártkülönbség nélkül el kell, hogy ismertessék s hogy az megtartassék, csakis a pártok tömörülése, mely e megismerésből önként kell, hogy következék — által érhető el; s hogy erre nézve minden megtétetik, mutatja a multnak összehasonlítása a jelenel — s az ebből kivonható biztos következtetés a jövőre, mit lehetetlen, hogy minden állampolgár edes reménnyel eltelve ne várjon, s tárt karokkal ne üdvözöljön, mit az egyetemes szabadság és jogbátorság biztos és állandó kútforrását, mely annál kifogyhatatlanabb és annál általánosabb lesz, minél nagyobb mérvben és arányban fog az egyetemesség, a nép- és államéletben meggyökerezni.

Közüktatásügyi miniszteri rendelet.

Az 1868. évi 38. népokt. törvény életbeléptetése óta hat év telt el, mely idő alatt elég mód és alkalom volt arra, hogy a (ezimed) felügyelete alá rendelt községekben az elemi népiskolai ügy nemcsak fejlődésnek induljon, hanem helyi-vel-közzel annyira is kifejlődhessék, hogy a hivatolt törvény 79. §-a értelmében kivált minden nagyobb község azon népoktatási intézetei rendezését, melyeket első sorban felállítani köteles, már meg is indíthatta s a tökély bizonyos fokára emelhetette vagy legalább is annyira kifejleszthette, hogy annak tovább fejlődésére már most biztosan lehet számítani. Eljött tehát azon idő, melyben mindazon községek, melyeknek 5000-nél több lakosa van, a törvény 59. vagy 67. §-ban elrendelt kötelezettségüknek most halaszthatatlanul eleget tegyenek.

Felhivom ennél fogva ezimedet, hogy a felügyelete alá rendelt tankerületben az alább névszerint is felsorolt községekben azonnal jelenjék meg, s mind egyikét anyagi erejéhez mérten, vagy felső népiskola vagy polgári iskola felállítására hívja fel, sőt ha ebbeli kötelezettségét teljesíteni vonakodnék, erre a törvény erejénél és a törvényhatóság közrehatásánál fogva kényszerítse is. Szemelől fogja pedig ezimed tartani, hogy a törvény rendeleténél fogva az ily községekben nemcsak a fiuk, hanem különösen és mindenekfelett a leányok számára is állíttassanak fel a felső nép- vagy a polgári iskolák. Ott, hol esetleg fiz anyagi állapot egyáltalán akadályul szolgálna ez intézetek felállítására, a törvény 44. §-a értelmében kilátásba helyezheti (ezimed) az államsegélyt, melynek megadására az e célra rendelkezésem alatt álló pénz erejéig én hajlandó is leszek. Meg fogja pedig látogatni (ezimed) a következő községeket s a fentebb kijelölt intézeteket s mind

a fiuk, s mind különösen a leányok számára egy év elforgása alatt habár bérházakban is megnyitattja.

A hunyad-zarándmegyei tanker: Hátszegen. A királyföldi és brassóvidéki tankerület. Szászvároson, Szászsebesen, Nagy-Szebenben, Resinaron, Brassóban, Medgyesen, Segesváron. — Az alsó-fehér-küküllőmegyei tanker. Dicső-Szent-Mártonban azonnal, Gyula-Fehérvárt, Zalatnán, N.-Enyeden. — A tordamegye-aranyos- és marosszéki tanker. Tordán, Maros Vásárhelyen, Szász-Régenben. — Kolos-dobokamegyei tanker. Kolozsvárt leányoknak. — B. Szolnok-megye-Naszód. Besztercze-vidéki tanker. Szamosujvár, Besztercén. — A csik-udvarhely-háromszéki tanker. Ditrón, Gyergyó-Szent-Miklóson.

Ez iránt a törvényhatóságokat is felhívtam oly célból, hogy czimednek 1872. évi 32488. sz. alatt hozzájuk intézett rendeletben segítségére legyenek. Eljárásának eredményét időnkint, de mindenestre még ez év folytán elvárom.

A „Székely Hírlap“ szerkesztőjének.

A székely ügysz.

(Folytatás.)

Az előbbi időkben ezen ügyek kiváló része közigazgatási úton, bélyeg nélkül egyenlítettén, ki nem a balul magyarázott perlekedési viselkedés, hanem a nagymérvű bizonytalanság oka a mostani számos pereknek és az ebből keletkező vagyoni és kedélyi súlyedésnek, elégtelenségnek, elszegényedésnek, az erős jogérzetet még le nem vetkezett székelység közt; így a bélyegfölemelési törvények is leginkább őket sújtják, valamint a gyakran szakképzettség hiányában elkerülhetetlen föllebezések miatt behozott és túlszigorral gyakorolt ugynevezett makaossági felső bírósági büntetések.

A táblabíróvilág korában divó azon balvélemény, hogy mi magyarok, született törvénytudók és törvényhozók vagyunk — átszállott korunkra, ennek áramlata mutatkozik a képviselőtestületek, tisztviselők választása és más közintézkedéseink alkalmával, mely balvéleménynek 1848. előtt ha megvolt is némi jogosultsága, a midőn a vagyon és értelmi miveltség birtokában, az abba belé nevelt kiváltságos osztály volt közügyeink elintézésében az egyedüli tényező; de azon innen tapasztalt veteránjaink elhullván, vagy azok számításba nem vétetvén, az interregnum alatt felnövekedett új nemzedék, avagy az alkotmány sánczai közé fölvetett új tényező elemekre éppen nem alkalmazható.

Új elemek, új emberek lettek tényezőkké, irányadókká, kik szakítva a multnak általuk nem, vagy félre ismert hagyományaival, bölcs intézkedéseivel a székelyföldet illetőleg, azokat tekintetbe nem vették, vagy tekintetbe vétetni az elhatározó helyen nem igyekeztek.

Közigazgatási szervezetünk céltalan, nagy és költséges voltára nézt felhozzuk M.-Vásárhely sz. kir. város tanácsa szervezetét, a hol egyszerű közigazgatási ügyek elintézésére 22 tagból álló önállóbb és ezeknek megfelelő alsóbb személyzet van beállítva és elég kényelemmel a város legértékesebb, három egymás melletti két emeletes épületébe elhelyezve. Jóval nagyobb, mint a mi, vagy közelebbi időkben is, teendőjük annál kevesebb, egyszerű

és rövid ellátást igénylő ügyekkel foglalkozván. A város jövedelme tett 1873. végén — a bevett és elköltött 7573 frt 26¹/₂ kron kívül — 102,372 frtot, a kiadás: 99,852 frt 29⁵/₁₀ krt, ebből közczélokra fordított: 34,554 frt 75¹/₂ kr. sat.

A jelen évre készült költségvetés már nagy deficitet mutat a rendes kiadásokra nézve is.

Ezen gazdálkodás folytán — a Maros folyamán levő gát idén történt elszakítása által okozott károsodás megszüntetése, a Maros árka szabályozását elkerülhetetlenné tévén, e célra már pénz és alap nem lévén, utalva és mintegy kényszerítve van a közönség kölcsön felvételére, a képviselőtestület ezen tárgyban előbb tett és elfogadott indítványt elvetette, nem aggódva azon károsodáson, mely a vízmeder és árok szabályozása helyreállítása elmulasztásából, az itteni tujakereskedést kikötője nem léte, a város plébánia liszt-, vargák esertörő-malmukat, ugy a mult évben 15—18 ezer frtba került uszodát — viz nem léte miatt — sújtolja, első sorban a városnak magának és számos egyeseknek anyagi romlásukat idézi elé, egyúttal mutatványul szolgál annak a közérdekek mily szempontból tekintetnek és hogy az előjövő calamitásokra — akkor még mikor nem állott elé a költségvetéséknél a jövőre mily semmi gond és elővigyázat nem fordítottak. — Városaink utczái szabályozása, közlekedési útaink fenntartása ügyében, összhangzólag szellemi alkotásaink nyilvánulásaival nem a szakértelmet, a közszükségességet, rendszert, költségkímélést találjuk előtérben; hanem egyförl: egyiptomi, mythusi építkezést; másfelől: annak elhagyottságát észleljük.

S.-Szt-György-, Háromszéken, az ott becses közfelfűségei elidegenítése árából a négy ezer lakóju város számára nagyszerű vendéglőt, városházakat épített. Az anyaváros: Udvarhely, dalárünnepeket rendez, annak való mulatóhelyiségeket állít be és a város bejáratánál lévő hegység sisphusi elhordási munkájához kezdett. — M.-Vásárhely egyik utczáját ugy alásülyesztette, a másikat annyira feltöltötte, hogy itt házsorok és telkek földalattiakká, amott pedig függő kertekeké változtak át, míg miadenik városban a járdák — a behozott nagy foku kövezetvám mellett — primitív állapotban állanak nagy részben.

Közlekedési közútaink, a mik a folytonos apró kereskedésre, járás-kelésre utalt székelységre nézve, egyik legfontosabb anyagi kérdést képeznek, nagymérvben elhanyagolják, a lami segélyben, kivéve, melyek a királyföldre vezetnek, ugyszólva, nem is részletnek. A vasút a székelyföld kikerülésével építettett, az egyedül Maros-Vásárhelyt érintvén.

A király-, vagy szászöldet illetőleg, e tekintetben is eleitől fogva nagy gond fordítottatott s alkotmányunk helyreállása után is, százezerekbe kerülő állami utak, az ugynevezett sz.-magyarósi és tekei építettek ki, a vasút pályája is ezen a területen visz át és hálózza be, daczára annak, hogy az említett állami köúton honapokon keresztül nem útazik annyi, mint naponként az elhagyott székelyföldi, rikai, gagy, nyerges, magyarósi és Gyergyóba vezető havasi úton.

(Folytatása köv.)

Jogi szemle.

A bűnkisérlet elméletéhez.

I.

Mindez ideig egy általános magyar büntetőtörvénykönyv hiánya az országbirói értekezlet e tárgyban intőkedései és az osztrák büntetőtörvénykönyv által helyettesített Magyarországon és kapcsolt részeiben. Azon édes remény pedig, hogy e tekintetben a közeljövő lényeges segítséget fog nyújtani egy rendszeres, kimerítő és a jelenkor igényeihez alkalmazott magyar büntetőtörvénykönyv létre hozatalával, még most csak a jövőbe tétováz s idő tekintetében is nagyon határozatlan; mindazonáltal a büntetőjog egyik legfontosabb kérdéséről, t. i. a bűnkisérletről, nem tartom fölöslegesnek rövid értekezletemben véleményemet nyilvánítani, mert a nyilvánosságra hozott vélemény eszmecserére nyújtván alkalmat, csak is üdvösen folyhat be a törvényhozásra.

A bűnkisérlet lényegét illetőleg általánosan meg egyeznek abban az értelmezésben, hogy az „a bűntény kivitelének megkezdése“, mely kifejezés egyszerű smind a bűnkisérleti stadium azon pontját czélozza megállapítani, mely annak kezdő idejét jelzi; azonban a definitio igen kétes, mert a czél, azaz: büntény létre hozatalára igen gyakran az előzetes cselekvények hosszúláncolata megkivántatik, melyben vannak egyes szemek, melyek büntetés alá épen nem jöhetnek, annak tárgya nem képezhetik; lehetnek továbbá olyanok is, a melyeknek csak is a már létre hozott külső cselekvény jelenkezésénél akadunk büntetést maga után vonható természetére; másfelől e kérdés körüli nézetek kifejtése azokból is szükséges, miután a büntetés alapjacsak igazság lehetvén, azaz: csak is a bűntényt érheti és soha sem az embert a büntetett alanyi és tárgyi fokozataszerint, tehát büntetőjogilag a szoros értelemben bűnkisérlet (conatus deliquendi) meghatározása körülményesen szükségeltetik.

A legtöbb magyarázat e tekintetben egymástól nagyon eltérő, a szerint a mint az különböző büntetőjogi elméletből indul ki és a bűnkisérletet alanyi, vagy pedig tárgyi értelemben czélozza büntetés alá vonni: előzetesen pedig annak kezdőpontjait megállapítani.

Több nevezetes criminálista s nevezetesen Zachariae, Hofmann, Ottó és Mittelmaier a bűnkisérlet meghatározásánál csaknem teljesen tárgyilagossággal indulnak ki s az egybevont meghatározások tartalma oda megy ki, hogy a bűnkisérlet büntethetősége akkor veszi kezdetét: „midőn a bűntény oly külső cselekvényt hozott létre, a mely a büntetett teljes kivihetőségét előidézheti, tehát, vagy magát azon helyzetbe teszi, mely a büntetett elkövetését multhatlanul föltételezi, vagy az eszközök használatát már tényleg megkezdte, vagyis: ezen tettek által oly helyzetbe jut, honnan számítva minden tett folytonos láncolatát képezi a bűnkisérletnek a valódi büntény létre hozataláig.“

Többen, mint Bar, Krug, Bauer és Luden egészen alanyi szempontból indulnak ki, s véleményük szerint mindazon tettek bűnkisérletnek tekintendők, a melyek valamely bünténnyel egyenes kapcsolatban lehetnek.

Egyik vélemény, mint a másik, téves, miután az előbbi szerint már oly tettek, melyek csak előkészületek,

goruan büntetendőnek tartjuk a megtörténtre nézve, kivált ha súlyos testi sértés fordul elő, mint olyan büntényt és nem mint párbajt — a megkülönböztetést mellőzendőnek tartva — kívánjuk tekintetni; s a törvényhozás mellett mindenestre súlyt fektetünk a már is megindult társadalmi visszahatasra, ellentüntetésre is és az önbíráskodó jogtalan igazságszolgáltatás helyett a béke- és erkölcsbírák, az esküdszéki intézmény igazságossága és józan ítéletére kívánjuk bízni az ily becsületbeli vétségek megtorlását, hol a felek maguk is választhatják a becsületbíráskodást, melynek ítéletét elismerni kötelesek; s ha tetszik elégtételt adhatnak az által is, hogy egy mindkét részről letétbe helyezett pénzösszeg a veszteséftől illető része jótékony célra lesz fordítandó. Milyen szép, mennyivel szebb neme lenne ez az elégtételadásnak.

Reméljük, hogy nincs messze az idő, melyben a párbaj, a középkori barbarismus és ökológiai igazságszolgáltatás eme maradványa, a mind inkább terjedő miveltség által a térről egészen leszorítottatik s helyét jogosabb, nemesebb elégtételadás foglalja el. Adja Isten!

== jegyű munkatársunktól.

TÁRCSA.

A PÁRBAJ TÖRTÉNETE.

— Jogtörténelmi vázlat. —

— GREIF FLÓRIAN után. —

(Folytatása és vége.)

Az egyetlen, némely esetben való mentegése a párbajnak, hogy vannak oly kebeltrázó esetek, hol aztán csaknem kikerülhetetlen; de már azon mentség, hogy a durvaság ellen korlátul szolgál, csak részben áll. Egy mivelt férfi állása egy köz-, veszekedő, és civakodó ember ellenében valójában nagyon kétséges és oltalom nélküli. Azonban a párbaj általi korlát sem elégséges erre nézve, mert általa nem ama durvaság ellen óvatik az ember, olyanokkal párbajra sem megy ki. Kik a párbajt, mint mesterséget gyakorolják, a mint ez még most is nagy városokban előfordul, nemcsak durva és elvetemült, hanem a szó teljes értelmében gyáva személyek és néha igen veszélyesekké válnak; mindig a leggyengébb ellenvivőkat szeretik kiválasztani, hogy így olcsón jussanak „nagy tekintélyre“ bátorságuk miatt; hanem ma már eljutottunk a felvilágosodás azon fokához, hogy: mert

valaki sértett hiusága, csalatkozhatatlansági hite, vagy divatos hányavetisége miatt párbajra hív s a kihívott nem fogadja el, nem fogják mondani, hogy a becsületről annak fogalma sem lenne, s tudni fogják, hogy igen sok esetben bizony épen az a nemtelen, a ki párbajjal fenyegetőzik, másképp igaza nem lévén, ökológilag akarva elűtni a dolgot s becsületet hangóztatva berzenkedik. — Istenem, hát tudjátok mi a becsület, a melyet rendesen az szokott legtöbbet nyelvéen hordani, a ki legjobban gázolja? Szentség az — írja Dr. Dobránszky — melyet az, a ki bir, csak ünnepies alkalmakkor használ ajkain;“ mig a hol hiányzik a tartalom, előáll a frázis és sok gézengúz — kinek csakugyan még fogalma is alig van a becsületről — mert magas tetszését nem nyerted meg, vagy vele ellenkezel, útjában állsz, irigyl, vagy plane — mint igen sokszor megtörtént — csupán unalomból, akármily haszontalan ürügy alatt a becsület-czegérét rántja elő és kész a párbaj; azaz: kész akkor, ha némely heves vértű ifjczok kedvéért — kik az ily látványos komédián mindig kapva kapnak — elfogadod azt.

Mi, mert rendezett, törvényes állapotaink vannak, nem tartjuk megengedhetőnek az önbíráskodó ökológiai igazságszolgáltatást, s már magában a párbajra kihívást, tekintet nélkül arra, megtörtént, vagy nem, szí-

mint például: ha valaki egy fegyvert, melylyel valakit meglőni akar, megtölt, a másik szerint pedig maga a gondolat is valamely bűntény elkövetésére már megbüntethető lenne; s így az előbbinél a büntett egyik főfeltevéle, azaz: szándék, a másiknál pedig törvény nélkül is létezhetnének cselekvények, melyek beszámítás és büntetés alá jönnének.

Többben s nevezetesen Heffter a bűnkisérletet megkülönbözteti a pusztá előkészületektől, s valamely eszköz, péld. mérge megszerzését csak is az előkészületek közé, így tehát büntethetesen kívülnek, az eszköz használatát pedig, pl. a mérge azon pohárba tevését, melyet a megmérgezendő mindig használni szokott, a bűnkisérletek közé sorozza.

Ezen meghatározás azonban általánosságánál fogva megint nem gyakorolható.

Büntetőjogi irodalmunk számtalan magyarázatát nyújtja még a bűnkisérlet fogalmának, azonban ezek részben vagy ugyan olyanok, mint a fenniek, vagy pedig említést nem érdemlő módosításai.

A fennebbiekből kifolyólag csak is az igazságosság terén maradva s egészen eltekintve a bűnkisérlet felosztásától, u. m.: általános és viszonylagos; teljes és nem teljes; távoli és közeli; egyszerű és minősített definitiójától, nézetem szerint is a bűnkisérlet ottan lehet létrejönni állítani, a hol a kivitel megkezdett.

Bűnkisérlet egybűt nem létezhetik, mint ott, a hol a bűnkisérletre irányzott cselekedet folytatása bűntett idézne elő — tehát bűnkisérlet csak addig, míg a bűntett be nem fejeztetett — így tehát a bűnkisérlet nem állhat egybűben, mint a kivitel megkezdésében, míg a bűntett e kivitel befejezése által nyilatkozik; miután pedig bűnkisérlet csak ott létezik, a hol valamely bűntény elkövetése valaki által szándékkal előidézett külső cselekvények által czéloztatik, mindazonáltal azon tett elkövetésében, vagy befejezésében véletlen (saját akaratán kívüli) eset által megakadályoztatik; bűnkisérlet csak azon tett megkezdésénél nyilatkozik, mely által a bűntény okvetlenül be is fejeztetett volna, vagyis a bűnkisérlet alapját képező külső cselekvény oly tárgyias kapcsolatban kell hogy legyen a czélbavett bűntettel, hogy annak folytatása mulhatlanul a szándékolt bűntett előidézze; ebből kifolyólag tehát a bűnkisérlet bűntettre irányzott oly szándékos külső cselekvény kivitelének megkezdése, a melynek folytatása bűntett befejezésére szolgálándott volna.

Ez utóbbi magyarázat, nézetem szerint, czélra vezet, azonban ennél is fölmerülhet azon kérdés, hogy: hát melyik legyen azon bizonyos szándékos külső cselekedet, a mely kivitelének megkezdése által bűnkisérlet vitethetik végre? a felelet megnyeretik azon okszerű következtetésben, a mely mulhatlanul a bűntényt előnkbe rajzolja és továbbá azon kellékben, hogy ezen bűntett csak véletlen, avagy idegen szándék által előidézett cselekvény által hárttatott el.

Ha ennél is szorosabb meghatározását kívánók, akkor mindenesetre magát a bűntett bekövetkezését kellene megvárni, s ebből visszatérve, annak okait nyomozni, a mely nyomozat alapján jöhetnénk csak magát a bűnkisérletet föltételező cselekvény meghatározására, hol tehát nem többé a bűnkisérlet, hanem igen maga a bűntett lenne büntetendő.

Ezen meghatározások azonban még korántsem birnak elég kellékekkel, s mennyiben mindedig még csak lényegesen szempontból indultak ki, hogy azok nagyobb támpontot nyerjenek, a jövő számban megint csak rövid keretbe foglalva fejtegetni fogom a bűnkisérletet teljesen jogi szempontból.

Maros mellől 1874. aug. hóban.

A Bethlenianum fehérvár-n.-enyedi collegium nevével.

(Folytatás.)

II

Történt ezen egyházi gyűlésen más valami, a mi mind a fennebbieknél nevezetesebb, a mi az erdélyi magyarságot s különösen az Alsófehér-, Torda, Küküllő-, Felsőfehér-vármegyék, Aranyosszék, Udvarhely és Háromszék, Fogaras-, Brassó- és Szekesvárdékei magyarságát általánosan, különösen pedig a közép nemességet és egyáltalában Erdély városi polgárait nem csak életkérdésszerűleg, hanem nemzeti szempontból s fennmaradási tekintetben annyira érdekli, hogy ha a kivitel sikerülne s a centralisták kíváló seregének e merényletet keresztül-hajtani mostoha sorsunk s kormányunknak viszonyainkat nem ismerő helyzete segítségül jönné, ezek nem csak

herostratesi munkát vinnének keresztül, nem csak a legnagyobb fejedelem: Bethlen Gábor és ötlet jó tetteiben követő százait a kegyes adományozóknak, Anna angol királynőt s az angol népet és ezek végrendeleteit és alapítványi leveleiket, hanem az azon alapítványok szavait és rendelkezéseket örökre biztosító törvényeket lábba taposnák, nemzetünk befolyását, szaporodását, tekintélyét örökből és a székely nemzetből, mint legidősebb és legjóravalóbb méhkasból két századon keresztül kijött rajoknak a fennebb érdekelt megyeterületeken intelligens személyekbeni megtelepedésüknek vetne ádáz gátot. Nem tudom elég mellékevekkal körülírni a szomorú törekedést, röviden csak annyit mondhatok róla, hogy csak a szándék is törvénysértés, a kivitel pedig lenne a magyarságnak Erdélyben a megyei területről kipusztítása, a kerületi egyházi gyűlés elhatározta: „a nagy-enyedi Bethlenianum collegiumból a hittani osztályokat Kolozsvárra centralisálni!”

Színből tette ugyan azon határozatot, hogy az egyes főtanodák egyházi tractusok e részbeni véleményük kikéretik és beváratik.

Hogy mi a közczél ezen intézkedésben, azt nem vitatjuk, mert nem lehet semmi olyan, a mely a nemzet zömének, a középosztálynak, polgárságnak és népnek hasznára legyen; Erdélyben úr- és szolgálóosztály nem létezhetik, mert így nemzetiségünk és az úri osztály is elveszett; már egy rövid tízed alatt paralelisáltatni fog, de ez nem is az eszélyes és barátságos eljárásukból ismeretes uraink törekedése, a kik ide magyarázzák, hamis próféta, hitelre nem kell méltatni, párt- és egyes fennhéjázók érdekeinek a nemzet életére, hét megye s szinte egész nemzetünk éltető világát feláldozni, több a hazafiasnál, több az istenkáromlásnál, s kötelme minden erdélyi magyar embernek a legmagasabb állásutól, le a családját napi munkája által gédeltető napszámosig, a mindenek Urától kegyelmet és jobb gondolatirátérést könyörögni le azokra, kik egyfelől a nagy-enyedi tanodát, mint maguk és elődeik nevelő édes anyját, alapításával összekötött főbb rendeltetésétől, a hittani és nemzeti apostolok nevelésétől; és másfelől: Nagy-Enyedet, környékét, az egész megyei földet és országgrészünk három negyedét, a hivatását 1621-en kezdőleg e mai napig minden ádáz üldözések között is nemesen és kitartóan teljesített nagy-enyedi Bethlenianum collegium éltető világától és tekintélyétől, a hittani osztályoktól és tanári köteleket teljesen betöltő tanáraitól megfosztani még gondolatukban is tervezik.

Hogy mit eredményezett Erdélyre nézve a centralisatio az 1865-ik éven kezdőleg e mai napig, hogy mit eredményezett a polgári közigazgatás és igazságszolgáltatás minden osztályaiban, aligha csak a számitáson kívül magát becsempészett burocracia, mint a központosítás mellőzhetetlen szülöttje, nem akarja látni, azt hiszem nem kell sok magyarázat hozzá, legfennebb annyit mondhatunk itt ki, hogy mind a mellett, hogy tizannyi hivatalnokunk van, tizannyi fizetéssel, mint 48 előtt, százannyi hátrálék van a közigazgatási és igazságszolgáltatási ügyekben; s a mikor milliókra szaporodott 1848. után birodalmi adósságunk, ma már oda jutottunk, hogy a czéltalanul felhalmozott hivatalnokok felét, a kiket minden előre számitás mellőzésével, akár hányszor magán érdekünk eszközül, az államgazdász, államtudomány, magán- és köznevelés, meg közipar minden ágaitól elszakasztánk; szabadiábra, alkalmazás nélküli állapotba kell helyzetnünk, vagy pedig államunk népét annyi adóval terhelni, a mennyit meg nem bír, s a mi állami-ságunk megszűnését vonja maga után.

Csak ezen okból is nem szabad a hittani osztályokat N.-Enyedről s más intézeteinkből is Kolozsvárra centralisálni, elég szomorú tapasztalatra nyújtottak okot a fennebbieket, hanem van ezeknél nevezetesebb és fontosabb ok és körülmény, a melyek tiltják még csak reá is gondolni többet kormány- és vezérférfiaknak azon eszmére, ezek pedig a következők:

a) Köztudat és el nem tagadhatjuk, hogy Alsófehér, Torda, Küküllő, Felsőfehér, Fogarasvidék, Szekesvárdék, Hunyad- és Zarándvármegyében nemzetiségi tekintetben, ha tán vagyoniilag nem is, de főszertint számra nézve, habár az intelligentia többsége részünkben van, kisebbségben vagyunk.

Tény és megint el nem tagadható, hogy a nevezett vidéket, földterületet, a mióta az enyedi collegium áll, s akkor is a midőn a diós Bethlen Gábor 1629-ben sajátkezűleg írt levelében gyulafehérvári collegiumában „már 80 felsőbb tudományokat végzett” diákokról tesz említést, ezen collegium népesíté és népesíti e mai napig. Megmondom, mely módon, előbb a gyulafehérvári, most nagy-enyedi collegium növendékei, részint mint tanítók,

részint mint szolgácskák, ünnepi küldöttek, vendégek és alumnusok évről-évre kijártak és kijárnak Erdély említett területére, birtokosokkal, néppel és minden körülményekkel megismerkedtek, birtokos, hivatalnok és a népek minden osztályai családtagoknak nézték és nézik, egymáshoz szoktak és szoknak s az egész országból idesereglett fiatalság a rendesen 16 évig együttlétele következtében, ha tudományait végezve Nagy-Enyedtől megvált is, a vidék és környék fiának nézé magát, csak a századik vált meg e vidéktől; a nagyobb rész bár nem a nevezett föld szülöttje vala és nagy többségben Erdély őse népe, a székelység rajja, összeszokás- és köteleességszerűleg is Alsófehér, Hunyad, Felsőfehér, Küküllő egy része és Tordamegyében települt le, itt alkottak és teremtetek családot, a fejedelem és nemzetérdeknek igaz védőt, megoltalmazót, e földterületen ezen collegium növendékei és neveltjei alkottak és alkotnak ma is magyar nemzetet és magyar nemzeti életet; a nemzettársak nem tekintik őket idegeneknek, a gyermeki és fiatalok össze-szokás az ért- és férfi-korba barátokat, vagy legalább egyik a mást eltűrő honpolgárokat formál belőlük.

(Folytatása köv.)

Budapest, 1874. aug. 9.

„Több világosságot!” Kiálta fel a halhatlan Goethe, s azzal párnáira hanyatlott és örökre bezárulának szemei.

A nagy költő utolsó mondata ma az emberiség nagy részének jelszava.

Több világosságot adjatok! Tudományt kérünk! hangzik a vágy, a törekvés minden felé s a földnek alig van országa, — hová csak a keresztyénség isteni eszméje eddig elhatott, sőt még azon túl is némelyik — hol milliók ne áldoztatnának az ismeretek, a tudományok, a világosság minél szélesebb körben való terjesztésére.

A magyar nemzet évtizedeken, helyesebben mondva évszázadokon át nem volt ura önmagának. Idegen hatalom parancsolt fölötté, mely nem vala nemzeti s csak igen ritkán jóakaratu, és még őszinte jóakarata is vészese eredményü vala a magyar nemzeti szellemre, mint pl. Mária Terézia hálás kegyeleme a magyarok iránt, kiket ugyszólván csupa kegyességből és szeretetből a maga körébe vonván, ott annyira elémétesedtek, hogy fájdalom! még vannak ma is a hazában legelőkelőbb családaink között néhányan öregebb tagok, kik vagy egy szót sem, vagy igen keveset tudnak magyarul. Bécsben pedig ma is számos, a legjobb magyar nevű családdal találkozunk, mely csak hírből ismeri szép hazáját, de édes zengéstü nyelvélől egy árva szót sem tud!

Ha tekintjük még azt, hogy nemcsak a középkor utolsó századaiban, hanem az egész újkorban, föl csak nem a jelen század közepéik államunk hivatalos, sőt a nemességnek (a régi magyar nép-populus) elfogadott társalgási nyelve a latin vala, és e részben az egész magyar államban csak a kis Erdély intelligentiája képezett eléggé nem magasztalható kivételt a 16-ik és 17-ik században, midőn önálló és sok tekintetben független állami életet élt.

Ha tekintjük továbbá, hogy alig vergődhetett némi uralomra közéletünk terén hazai nyelvünk, különösen irodalmunknak a jelen század elejétől fogva folytonosan bár nagy küzdelemmel, de még nagyobb lelkesedéssel harczoló diós és örök hálánkra érdemes bajnokai munkája folytán: már is egy külföldi segélyével elnyomott és leverett szabadságharc után egy kegyetlen, germanizáló absolutismus ólom sulyu karjai nehezettek reánk.

Ha mindezeket — mondom — tekintetbe vesszük, valamint azt, hogy az utolsó két század alatt a világ miveltebb nemzetei óriás haladásokat tettek, mérhetlen fontosságú vívmányokat bódítottak a tudományok roppant mezején, míg mi a lét és nem lét küzdelmében fogyasztók legjobb erőinket: akkor leszünk képesek csak bár némi részben is felfogni a nehézséget, melylyel hazánk 1867-ben szemben állott, midőn oly sok viszontagság után ismét egyszer csaknem teljes mértékben intézője lett saját sorsának.

Azonban meg kell e helyütt említenem, hogy ha mégis nemzetünknek legalább egy kicsiny, szűkkörében nem hiányoztak egyesek, kik a tudományokkal foglalkozva s azok európai előhaladását figyelemmel kísérve keskeny téren bár, de mégis csak hinteggették a tudás, a hazafiság magvait az ifjúságnak fogékony kebelébe: azt az egyes vallás felekezeteknek és azok közt is kiválóan az e tekintetben nem csekély autonómiával bíró protestánsoknak köszönhetjük, — miért legyen nekik ez uttal is köszönet szavazva!

Alig, hogy az alkotmányos korszak hazánk oly hosszasan borús egére felderült: átlátták úgy a nemzet kor-

Hirrovat.

mányán ülő férfiak, mint azok, kik a törvények alkotására valának hivatalba, hogy mindenekelőtt azon óriás őrrel kell betölteni, mely népünk s a többi európai, különösen nyugot európai népek műveltségi állapota között tátong; mert ha ezzel ugyyszólva rohamosan nem sietünk: menthetlenül fogunk elveszni a tudatlanság feneketlen örvényében.

Hála dicsőült emlékü Eötvösünknek, ki az 1868-iki XXXVIII. t. cz. megalkotásával — eltekintve, mint emberi műnek, ennek is létező egyes gyöngeségétől — alapját veté meg e téren hazánk biztosabb és jobb jövőjének; és tekintetbe véve az óriásnak nevezhető nehézségeket, a százados előítéletek és megrögzött szokások könnél erősebb falait, melyeket a népiskolai törvény végrehajtásánál legyőzni, lerombolni kellett, és kell még ma is: az eddig elért siker is már valóban fényesnek mondható!

Természetesen nagyon sok, ezer féle még a tenni való e téren, hol még a legműveltebb államok, mint Poroszország, Belgium, Schweitz stb. is folyton új meg új lépést tesznek a tökéletesedésben, úgy, hogy midőn mi azt hinnők, hogy nő már talán utól is értük őket, azalatt ők már ismét messze haladtak előre.

Azonban az ellentét, mely a jelenkor és a mult idők között van, könnyűvé teszi most a haladást; mert most a nemzetek nem állanak, mint valami éles kardok vagy vérszomjas tigrisek egymással szemben, hanem karöltve, testvéries egyetértésben munkálkodnak a béke áldása alatt a szellemi- és anyagi előhaladás virágokkal és kalászosokkal dúsz mezején. *)

(Vége következik.)

Külföld.

✱ Bazaine tábornagy mult vasárnapról hétfőre éjjel megszökött Szt-Margit szigetéről. Az erődöt kötélháncsón hagyta el; az éjszaka setét volt, az idő igen rossz, a tenger viharzott s így naszádján észrevétlenül ért el egy hajót, mely őt tovább szállítá. — Hirlett, hogy olaszországi hajó vitte volna tovább, de a francia lapok ezt kétségbe vonják, mivel a kormány másnap még semmit sem tudott arról, hogy miféle hajón és merre szökött. Neje a szökést megelőző napon őt meglátogatta volt s valószínű, hogy neje és gyermekeivel azon bárkán szökött meg, melyen neje őt meglátogatta. Gyanu van, hogy Bazaine megszökése több idő óta előkészítettett a helyőrség tisztjei által, mit Bazaine állítólag eleinte ellenzett, később azonban engedett, azt tévén fel magában, hogy neje által megkísérlett lépések sikertelensége esetén a fogságot száműzetéssé változtatja át. Az igazgató, őrség és szolgálók ideiglenesen elzárattak, valamint elfogatott Marseillen Willette, Bazaine egykori hadsegéde is, ki önként osztozott volt Bazaine fogságában. Legújabb hírek szerint Bazaine neje e hó 11-én Spa-ba érkezett, hol a szobák már előre ki voltak bérelve s a hol állítólag jelenleg számos bonapartisták vannak. Bazaine hol léte még nincs tudva.

Francia lapok aaptalaannak nyilvánítják azon hirt, mintha Auda az államtanács elnökévé fogna kineveztetni.

Azt állítják, hogy a francia kormány Spanyolországnak igen kimerítő választ adott, melyben bizonyítja, hogy a nekie szemére hányt összes tények aaptalanok voltak.

Londonból aug. 11-ről írják, hogy a királyné meglátogatta császárné-királyné ő felségét.

Berlinből a „Prov. Corresp.“ megerősíti azon német körlevelet, mely a madridi kormány haladéktalan elismerésének indokait fejtegeti.

Ugyancsak Berlinből jelentik, hogy az új londoni orosz nagykövet: gróf Schuwarow, Berlinen átutazván, üdvözlé a császárt a babelsbergi kastélyban.

Schweinfurt aug. 11. A vizsgálóbíró a Kullmann által herczeg Bismark ellen használt fegyvert megvizsgáltatván, constatáltatott, hogy az egy erős tercarol és igen kitűnő löfegyver; és hogy a legutóbbi használatnál golyóra volt töltve.

Spanyolország elismerése a napokban el fog dölni, a kormányok általában így nyilatkoznak. Angolország magatartása jó eredményre fog vezetni. Franciaország csak a kezdeményezést nem akarja megtenni. — Ausztria-Magyarország e kérdésben haladéktalanul követni fogja a német kabinet példáját. Ez a legflagransabb czáfolata azon kőszahirnek, hogy gróf Andrássy akár a carlisták, akár az alfonsisták iránt rokonszenvet táplálna.

*) Törszüke miatt folytatását következő számban közöljük. Szerk.

— **A helyi kir. törvényszék elnöke** a kir. törvényszéki irodák és börtönhelyiségek fűtésére a jövő téli idény alatt szükségeltető 114 öl fának árlejtés útján leendő beszerzése végett hirdetményt bocsátott ki; az árlejtésre hatánapul folyó hó 27-ik napja d. e. 9 órája van kitűzve a törvényszéki elnöki irodában, hol az árlejtési feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők; ajánljuk a vállalkozni kívánók figyelmébe.

— **A fiatal műkedvelők** ma, szombatra tervezett előadásukat, minthogy egy kedves műkedvelő megnyerésére van kilátásuk, a jövő csütörtökre halasztották.

— **Kebelt rázó eseményt**, s azzal egybekötve megbocsáthatatlan visszaélést panaszoltak el nekünk a napokban, a melyet a sajtó, mint a közönség közege, hallgatással nem mellőzhet, és élesen meg kell rójjon. Egy szegény zsidó szatocsnak mindenik gyermeke a városunkban uralgó ronszó toroklob járványba esett, összesen négyen. és szerencsétlenségére neje is himlőben fekszik. A négy gyermek közül egyik már meghalt, s a szerencsétlen szegény ember, hogy bár a másik hármat megmenthesse, orvosi segélyt vett igénybe, a mit Lénárt városi orvos ur készséggel meg is adott és kötelességét hiven teljesíté; de hogy orvosi szereket kaphasson pénze nem lévén, neje köntösét zálogosítá el a „koronához“ címzett gyógyszerárban; a mig erre adtak, addig habár a mindea napját sem szerezhette meg, nem fordult a könyörülethez, de a köntös értékét a rendelt orvos szerek meghaladván, kénytelen volt azt igénybe venni, s mint a város egyik polgára, ki erre kényszerül igénybe kívánta venni, a tanácsnak 3750—1874 sz. a. kelt hirdetményében tett azon, a mult számunkban még megdicsért ígérését, hogy „a tanács intézkedni fog, hogy a szegényebb sorsuaknak orvosi szer is ingyen szolgáltatassék“ Felment tehát a rendőrfőnök urhoz, és ott az esemény és nagy szegénységét elpanaszolván, folyamodott az orvosi vevények aláírásáért, a mit rendőrfőnök ur azon eléggé meg nem róható válaszzal tagadott meg, hogy „igaz ugyan, hogy a hirdetmény megígérte azt, de az nem maguknak, nem a zsidóknak szól...“ és ezzel elutasítá a szegény embert, mondva, hogy keresen segélyt a zsidók között. Ma a XIX. században s a zsidók megérdemlett egyenjogosítása után, ma legyen különbség és épen ily kérdésben a között, hogy zsidó vagy más egyén a segélyért folyamodó, és ne lenne elég az, hogy ember. Ne lenne elég az, hogy városi polgár, itteni lakos, és elkerülhetlen segélyre van szüksége? Aztán mi joggal utalja a rendőrfőnök az illetőt felekezete kizárólagos segítségére?! Az izraelita község itt is megtette a magáét, s a szerencsétlen ember mindennapiját felváltva ma egyik, holnap a másik izraelita család küldi, de nem várhatja-e meg az izraelita község is, hogy a segélyezésben legalább segítsék. Nem várhatja-e joggal meg akkor,

midőn a városban ők szintén ép oly adózó polgárok, mint a többi; mikor ők maguk akár hányszor félre téve minden felekezetiiséget, áldozatkészségüket fényesen bebizonyították, a székely leány-árvaházra testületileg és egyenként is szép számmal adakoztak; egyes izraelita birtokosok évenként és felekezetre tekintet nélkül, a szegények között kenyér és egyéb élelmi szereket osztattak ki, sőt szegény előtt házuk ajtaja azért be nem zárult, mert keresztény; a városi szegények pénztárába is adóztak; de eltekintve mindezekről is, épen olyan emberek és városi polgárok ők is, mint a többi, és már ezek után, hogyan merészel egy rendőrfőnök úgy beszélni, a mely sért nem egy embert, nem is csak a felzudult izraelitákat, hanem egy egész város közvéleményét; igen, bátran mondhatom, az ilyen eljárással sérti az egész várost, a mit csak azért is jónak látunk felemlíteni, nehogy egy ember hirtelenkedése, megbocsáthatatlan hibája miatt a felzudult közvélemény talán egy várost, vagy hibátlanokat is sujtson; hogy mennyire egy ember hibája, kitér szik onnan is, hogy maguk a tanácsbeliek is másképp gondolkoznak, mint a rendőrfőnök úr, s a reményt vesztett szegény szatocsnak elutasítása után távozni akarva, visszahivatott és derék humanus polgármesterünk által kérése is teljesítettett, az orvosi vevények aláíratnak és így orvosszerthez juthatott. A szegény szatocsnak, kinek nem fizethetvén, szállását is felmondták, most egy rongyos fakamarában húzta meg magát egész beteg családjával s az sem volt mivel meghalt gyermekét eltemettesse, az is mások temették el; de, ha a tanács a rendelet kiadta, hogy az ilyen betegek az egészségesekektől elkülöníttessenek, ha tudomására jön ily esetnek s látja a nyomort, kell, hogy gondoskodjék arról, miszerint a rendelet végrehajtható is legyen s a kórházba vitesse és rendes gyógykezelés alá vésesse az ilyen szegény nyomorultakat. Ugy adunk elő mindent, a mint tudomásunkra jött; nagyon óhajtanók, ha a dolog másképp állana, mert ha igaz, csakugyan szegénylenünk kell rendőrfőnökünk eljárását; reméljük azonban, hogy a rendőrfőnök úr magát igazolni, esetleg a dologat a hogy ő állítja, hogy történt, lapunkban előadni saját jól felfogott érdekében nem fog késni, lapunk a mint a panasznak, úgy a védelemnek is nyitva áll, audiatur et altera pars, hanem így tudva a dologot, nem tehetjük, hogy méltatlankodásunknak nyilvános kifejezést ne adjunk. (Pirók.)

— **M. Vásárhely sz. kir. városban 1874. augusztus 13-án tartott heti vásár alkalmával mutatkozott piaci ár.** — Egy 16 kupás véka tisztabúza: 1 frt 80 kr. o. é. — Egy véka elegybúza: 1 frt 40 kr. — Egy véka rozs: 1 frt 20 kr. — Egy véka törökbúza: 1 frt 65 kr. — Egy véka árpa: 1 frt — kr. — Egy véka zab: 50 kr. — Egy véka alakor: 50 kr. — Egy rüdeg pipe, lúd: 70 kr. — Egy tyúk: 50 kr. — Egy pár csirke: 50 kr. — Egy tojás: 2 kr. — Egy font marha-, vagy borjúhús: 18 kr. — Egy font sertéshús 34 kr. — Egy font borbécs hus 14 kr. — Egy font túró: 32 kr.

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Főmunkatárs:

DOBAI ALBERT.

HIRDETME NY.

457.—1874. sz.

(47)

(1—3)

Árlejtési hirdetmény.

A főmoltóságú m. kir. közmunka és közlekedési miniszterium 1874. évi junius hó 15-én 5938. és julius 16-án 11367. számok alatt kelt rendeleteivel, a kolozsvár—brassói államut 8⁰⁻⁶/₈ és 19 ²/₈—20 mértföld közti szakaszain szükségelt utkarfák helyreállítását, úgy a maros-vásárhely—király-némethi államut 1 ¹⁻²/₈ mértföld szakaszán levő 13 számmal jelelt faátersz újból építését engedélyezvén, e munkálatok végrehajtásának biztosítása végett az **1874. évi augusztus hó 24-én d. e. 9 órakor** kezdve a maros-vásárhelyi m. kir. mérnöki hivatal irodájában nyilvános árlejtés fog tartatni.

Az árlejtés tárgyát képező műtárgyakra engedélyezett összegek a következők:

A kolozsvár—brassói államut 8⁰⁻⁶/₈ és 19²/₈—20 mértföld közti szakaszain szükségelt utkarfák helyreállítására 1947 frt 16 kr.

A maros-vásárhely—király-némethi államut 1¹⁻²/₈ mértföld szakaszán levő 13. számú átersz újból építésére 329 frt 24 kr.

Vállalkozni kívánók kéretnek 5% bánatpénzzel ellátva a fenn megjelölt helyen és időben megjelenni, hol addig is az árlejtés alapjául szolgáló okmányok a rendes hivatali órák alatt betekintheők.

Szabályszerűen készített és felszerelt írásbeli zárt ajánlatok is elfogadtatnak, de csakis a szóbeli árlejtés megkezdése előtt.

Maros-Vásárhelytt, 1874. augusztus hó 10-én.

A m. kir. mérnöki hivataltól.